

**INTERNATIONAL ASSOCIATION OF JUDGES
UNION INTERNATIONALE DES MAGISTRATS
UNIÓN INTERNACIONAL DE MAGISTRADOS
INTERNATIONALE VEREINIGUNG DER RICHTER
UNIONE INTERNAZIONALE DEI MAGISTRATI**
PALAZZO DI GIUSTIZIA - PIAZZA CAVOUR - 00193 ROMA - ITALY

Wasze Ekszelencje,

W imieniu Międzynarodowego Stowarzyszenia Sędziów, Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA oraz wszystkich organizacji i osób podpisanych pod niniejszym listem, my, niżej podpisani, pragniemy zwrócić Państwa uwagę i zdecydowanie poprzeć wnioszek Międzynarodowego Stowarzyszenia Sędziów z dnia 27 marca 2023 r. o ustanowienie 11 stycznia "Międzynarodowym Dniem Niezawisłości Sędziowskiej – Marsz 1000 Tóg".

Niezawisłość sędziowska jest wartością uniwersalną dla wszystkich społeczeństw. Niezawisłe sądy są jedyną ochroną, jaką obywatele mogą uzyskać przed nadużyciami ze strony władz państwowych oraz wpływowych lub potężnych organizacji lub osób.

Dlatego sędziowie i sądy są jednym z pierwszych obiektów ataków ze strony autokratycznych rządów – kiedy masz już władzę sądowniczą pod kontrolą, twoja władza staje się absolutna.

W ciągu ostatniej dekady świat doświadczył wielu ataków na niezawisłość sędziowską.

W Turcji setki sędziów i prawników nadal przebywają w więzieniach, setki innych musiało uciekać z kraju w obawie przed aresztowaniem.

Sądownictwo w Polsce przetrwało 8 lat ataków na jego niezależność, a system prawny został poważnie zniszczony przez poprzedni rząd.

Od 2015 r. praworządność w Polsce była stopniowo podważana przez władzę wykonawczą i ustawodawczą. Kolejne rządy pod pozorem "reform" wprowadzały szereg zmian dotyczących polskiego wymiaru sprawiedliwości, aby sprawować nad nim kontrolę w sposób ułatwiający realizację jego programu politycznego.

Pierwszą istotną zmianą było przejęcie kontroli nad Trybunałem Konstytucyjnym. Potem przysła kolej na Krajową Radę Sądownictwa. Nowe prawo umożliwiło partii rządzącej wybór 23 z 25 członków Rady, w tym 15 przedstawicieli sędziów. Tak ukonstytuowana Rada nie była już w stanie wykonywać swoich podstawowych funkcji, czyli ochrony niezawisłości sądownictwa. Utraciła również możliwość samodzielnego przydzielania kandydatów na stanowiska sędziowskie.

Gdy sędziowie sprzeciwili się takim zmianom, rozpoczęły się obowiązywać sankcje dyscyplinarne. Polski rząd odmówił zmiany ustawy w kierunku konstytucyjnych i międzynarodowych standardów niezawisłości sędziowskiej. Zamiast tego zdecydował się nękać i zastraszać sędziów.¹

Zwieńczeniem tego procesu była wprowadzona w grudniu 2019 r. tzw. ustawa kagańcowa, zakazująca sędziom badania prawidłowego obsadzenia składu orzekającego, zwłaszcza w odniesieniu do procesu nominacji sędziów, pod groźbą odwołania z urzędu

Sędziowie uznali, że nie są już w stanie wykonywać swoich obowiązków bez groźby sankcji dyscyplinarnych, w tym zwolnienia z urzędu.

W takiej sytuacji, gdy działania prawne nie były już możliwe, Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA zorganizowało bezprecedensową akcję w obronie niezależności sądownictwa – Marsz 1000 Tóg.

"Marsz 1000 Tóg" to wyjątkowe wydarzenie, które odbyło się 11 stycznia 2020 r. w Warszawie pod hasłem: "Prawo do niezależności. Prawo do Europy".

Sędziowie z całej Europy zebrali się w Warszawie, aby dołączyć do polskich sędziów i polskich obywateli, aby wraz z nimi protestować ramię w ramię w obronie niezależności sędziowskiej.

Była to największa demonstracja sędziów we współczesnej Europie. 30 tys. osób, w tym setki sędziów z 22 krajów europejskich, przez kilka godzin szło ulicami Warszawy, od Sądu Najwyższego, przez Pałac Prezydencki do polskiego parlamentu, gdzie krzyczeli, że są polskimi i europejskimi sędziami i że ich miejsce jest w rodzinie demokratycznych państw Unii Europejskiej.

W Marszu 1000 Tóg wzięli udział sędziowie z następujących krajów: 1. Austria, 2. Niemcy, 3. Portugalia, 4. Dania, 5. Francja, 6. Chorwacja, 7. Grecja, 8. Słowenia, 9. Hiszpania, 10. Węgry, 11. Irlandia, 12. Włochy, 13. Norwegia, 14. Rumunia, 15. Niderlandy, 16. Republika Czeska, 17. Łotwa, 18. Bułgaria, 19. Turcja, 20. Estonia, 21. Belgia, 22. Słowacja.

Marsz ten dał również początek nowemu poczuciu tożsamości wśród sędziów z różnych krajów oraz solidarności w ich walce o utrzymanie praworządności we wszystkich krajach Unii Europejskiej i poza nią. Zaowocowało to zintensyfikowaną współpracą między europejskimi sędziami.

Wydarzenie to zostało zauważone i pochwalone na całym świecie przez wszystkich, którzy są oddani i rozumieją znaczenie niezależnego sądownictwa dla rządów prawa, dla porządku demokratycznego i wreszcie dla pokoju na świecie; było to wydarzenie bez precedensu w historii świata.

Marsz nie zatrzymał się 11 stycznia 2020 roku. Każdego dnia widzimy próby pomniejszenia i ograniczenia niezależności sądownictwa pod pretekstem demokratycznej reprezentacji. Jednym z przykładów jest Tunezja, gdzie Wysoka Rada Sądownictwa została rozwiązana decyzją prezydenta, a około 50 sędziów zostało odwołanych w sposób autorytatywny. Byliśmy też świadkami kryzysu konstytucyjnego w Izraelu, gdzie protesty gromadziły setki tysięcy uczestników. W Gwatemali sędziowie są ścigani i więzieni za to, że są niezawisli i niezależnie stosują prawo.

Idea Marszu 1000 Tóg rozbrzmiewa na całym świecie wszędzie tam, gdzie zagrożona jest niezależność sędziowska.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Sędziów od 2022 r. przyznaje "Nagrodę Niezależności Sędziowskiej IAJ" sędziom, którzy ryzykowali swoją karierę zawodową, a czasem nawet wolność w obronie niezależności sędziowskiej.

W dobie powstawania autokratycznych rządów na całym świecie podział władzy staje się ważniejszy niż kiedykolwiek. Żadne państwo nie może chronić swoich obywateli bez skutecznego, niezależnego sądownictwa.

Ustanowienie **11 stycznia przez Organizację Narodów Zjednoczonych "Międzynarodowym Dniem Niezawisłości Sędziowskiej – Marsz 1000 Tóg"** uważamy zarówno za symbol uniwersalnej wartości społeczeństwa demokratycznego, jak i za hołd dla tych, którzy ryzykowali życie i wolność, aby go bronić.

Dlatego zdecydowanie popieramy wniosek z dnia 27 marca 2023 r. złożony przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Sędziów.

ⁱ Te zmiany legislacyjne zostały dokładnie opisane w liście Międzynarodowego Stowarzyszenia Sędziów do Sekretarza Generalnego ONZ z dnia 27.03.2023 r